

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 167

İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1619) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve Listesi.....	4
• Kanun Teklifleri Yenileme Tezkeresi.....	11
• 2/1619 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	12
- Genel Gerekçesi	12
• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi	13
• Dışişleri Komisyonu Raporu	14
• Muhalefet Şerhi	19
• Teklif Metni	20
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	20
• Anlaşma Metni	21

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-180451

2 Ekim 2023

Konu: Milletlerarası andlaşmaların
onaylanmasının uygun bulunması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27’nci Yasama Döneminde Anayasa’nın 90’ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere Başkanlığınıza sunulan ancak sonuçlandırılmayan ekli listede yer alan milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Ek: Liste

LİSTE

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
1	2/5027	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile El Salvador Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması
2	2/5038	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması
3	2/1781	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması
4	2/2783	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ve Notalar
5	2/2278	Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması
6	2/2935	Matrah Aşındırma ve Kâr Kaydırmanın Engellenmesine Yönelik Vergi Anlaşmaları ile İlgili Önlemlerin Uygulanmasına İlişkin Çok Taraflı Sözleşme
7	2/1897	Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Karar

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
8	2/1912	Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Karar
9	2/4162	Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 47'nci Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 21'inci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 4/9/2021 Tarihli ve GA21/4/442 Sayılı Karar
10	2/2370	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notalar
11	2/3910	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma
12	2/4291	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma
13	2/3378	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması
14	2/1532	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması
15	2/1548	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma
16	2/2984	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Personelinin Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretimine İlişkin İşbirliği Anlaşması

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
17	2/1194	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması ve Notalar
18	2/2024	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
19	2/4188	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşması
20	2/3141	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Kraliyet Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
21	2/5025	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
22	2/5026	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
23	2/3537	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askerî Alanda İşbirliği Çerçeve Anlaşması
24	2/2021	Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşması
25	2/4323	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma ve Askerî İşbirliği Çerçeve Anlaşması
26	2/4416	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Togo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
27	2/4417	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşması ve Notalar
28	2/4418	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Ekvator Ginesi Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma İş Birliği Anlaşması
29	2/4706	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması
30	2/4911	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî İşbirliği Çerçeve Anlaşması
31	2/5024	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma
32	2/4292	Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kuveyt Devleti Milli Muhafız Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kuveyt Devleti Hükûmeti Arasında İşbirliği Protokolü ve Notalar
33	2/3706	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İşbirliği Anlaşması
34	2/4650	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Mali ve Teknik İş Birliğine İlişkin Çerçeve Anlaşması
35	2/1459	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Mali Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
36	2/1545	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşma
37	2/3445	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması
38	2/4529	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Anlaşması
39	2/1593	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslami Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşması
40	2/1794	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması
41	2/1949	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşması
42		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) Teşkilatı Arasında Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA) Uluslararası Sekretaryası İçin Ev Sahibi Ülke Anlaşması Tadiil Protokolü
43	2/4814	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Malta Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
44	2/1776	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
45	2/3536	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Küba Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
46	2/3543	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
47	2/4891	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
48	2/2847	İslam Konferansı Örgütünün İmtiyaz ve Muafiyetlerine Dair Sözleşme
49	2/2664	İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Medya Forumu Tüzüğü ile Notalar
50	2/3004	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma ve Notalar
51	2/2023	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşması
52	2/2058	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşma
53	2/2025	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakta Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27'nci Yasama Dönemi'nde Başkanlığa sunulmuş olan 2/5027, 2/5038, 2/1781, 2/2783, 2/2278, 2/2935, 2/1897, 2/1912, 2/4162, 2/2370, 2/3910, 2/4291, 2/3378, 2/1532, 2/1548, 2/2984, 2/1194, 2/2024, 2/4188, 2/3141, 2/5025, 2/5026, 2/3537, 2/2021, 2/4323, 2/4416, 2/4417, 2/4418, 2/4706, 2/4911, 2/5024, 2/4292, 2/3706, 2/4650, 2/1459, 2/1545, 2/3445, 2/4529, 2/1593, 2/1794, 2/1949, 2/4814, 2/1776, 2/3536, 2/3543, 2/4891, 2/2847, 2/2664, 2/3004, 2/2023, 2/2058 ve 2/2025 esas numaralı kanun teklifleri yenilenmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş
İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1619)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 773917 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İş Birliği Anlaşması”nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

GENEL GEREKÇE

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması” 5 Kasım 2020 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.

Söz konusu Anlaşma kapsamında iki ülke arasında;

- a) Savunma sanayii işbirliği faaliyetlerinin hukuki bir temelde yürütülmesi,
- b) Savunma sanayii alanındaki ihtiyaçların ortak üretimi,
- c) Savunma sanayii ürünlerinin üretimi konusunda teknoloji transferi,
- ç) İhtiyaç duyulan savunma sanayii ürünlerinin karşılıklı tedariki,
- d) Müşterek üretilecek savunma sanayii ürünlerinin üçüncü ülkelere satışı ile
- e) Türk savunma sanayii tarafından üretilen ürünlere pazar imkânı sağlanması amaçlanmaktadır.

Mezkûr Anlaşma ile Sierra Leone Cumhuriyeti’nin ihtiyaç duyduğu savunma sanayii ürünlerinin Türk savunma sanayii tarafından karşılanması ve bu alandaki işbirliğinin her iki ülke yararına geliştirilmesi hedeflenmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-4358

3 Şubat 2021

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5 Kasım 2020 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

19/11/2024

Esas No: 2/1619

Karar No: 128

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1619 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İş Birliği Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 14/11/2024 tarihinde yaptığı 12’nci toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

27’nci yasama döneminde görüşülememesi nedeniyle kadük kalan 2/3378 esas numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, 03/10/2023 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş imzasıyla yenilenmiştir. Teklif, 2/1619 esas numarası ile 04/10/2023 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonunun 28’inci yasama dönemi 14/11/2024 tarihli 12’nci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Sanayii Başkanlığı yetkililerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, iki ülke arasında savunma sanayii alanında gerçekleştirilen iş birliği faaliyetlerinin hukuki temelini oluşturulması ile bu alanındaki ihtiyaçların ortak üretimi, ürünlerin üretimi konusunda teknoloji transferi, ürünlerin karşılıklı tedariki, müşterek üretilecek ürünlerin üçüncü ülkelere satışı ve Türk savunma sanayii tarafından üretilen ürünlere pazar imkânının sağlanmasını amaçlayan Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;¹

Dışişleri Bakan Yardımcısı Nuh Yılmaz ve Savunma Sanayii Başkanlığı Uluslararası İş Birliği Daire Başkan Vekili Mustafa Taner tarafından;

İki ülke arasında 2015 yılında 56 milyon ABD doları olan ticaret hacminin, 2022 yılında yaklaşık 123 milyon Amerikan dolarlık bir hacme ulaştığı,

2023 yılı şubat ayında ülkemizde meydana gelen deprem felaketinin ardından Sierra Leone Cumhurbaşkanı Julius Maada Bio ve refikalarının 7 Mart 2023 tarihinde ülkemizi taziye amaçlı ziyarette bulunduğu ve ziyaret sırasında depremzedeler için Sierra Leone tarafından taahhüt edilen 200 bin dolar tutarındaki bağışın AFAD hesabına aktarıldığı,

Söz konusu anlaşmanın, Sierra Leone’nin gerek Gine Körfezi’nde yaşadığı güvenlik endişesi gerekse Batı Afrika genelinde mevcut güvenlik önlemleri bakımından ülkemizde sağlanabilecek katkıya zemin oluşturacağı ve ülkemizin savunma sanayi ürün ve hizmetlerine yönelik pazar potansiyelini artıracacağı,

Yapılan anlaşmanın bir savunma anlaşması değil savunma sanayi iş birliği anlaşması olduğu; bu anlaşmaların, ülkemiz savunma sanayi için pazar oluşturma, uzman yetiştirme, ortak üretim, belge ve bilgi değişimi ve ülke kapasitesinin geliştirilmesi çerçevesinde imzalanan anlaşmalar olduğu,

Savunma sanayi iş birliği anlaşmalarının ülkemizin artan savunma sanayi ihracatı açısından önemli bir enstrüman olduğu ve bu anlaşmalar ile karşılıklı olarak o ülkelerin tedarikten sorumlu yetkililerinin veya ülkemizin ticaretten sorumlu yetkililerinin karşılıklı ziyaretler gerçekleştirdiği,

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:
<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4032>

Bu tür anlaşmaların iki ülke arasında iş birliği, gündem belirleme, mevcut iş birliğindeki sorunların masaya yatırılması ve çözüm önerilerinin tartışılması noktasında bir araç olarak kullanıldığı ve Türkiye'nin savunma sanayi alanında Afrika'daki ve dünyadaki ayak izinin artışına paralel olarak bu tür anlaşmaların ülkeler arası ikili ilişkilerde hukuki çerçeveyi temsil ettiği,

ifade edilmiştir.

Komisyon üyeleri tarafından;

Sierra Leone anlaşması kapsamında Batı Afrika'da ya da Afrika Kıtası'nda benzer savunma sanayi iş birliği anlaşmalarının sayısına ilişkin olarak yöneltilen soru Savunma Sanayii Başkanlığı Uluslararası İş Birliği Daire Başkan Vekili Mustafa Taner tarafından cevaplandırılmış ve bu kapsamda;

Türkiye'nin Afrika'da otuz ülkeyle savunma sanayi iş birliği anlaşmasının bulunduğu,
belirtilmiştir.

Türkiye'nin, siyasi istikrarsızlık karşısında bu anlaşmaların güvencesi bağlamında ne gibi önlemler aldığı, Afrika'da çok sayıda ülke ile akdedilen bu tür anlaşmaların uygulanabilirliği konusunun yaşanan istikrarsızlıklardan nasıl etkilendiğine ve siyasi istikrar problemi bulunan bir ülke ya da bölge bakımından savunma sanayi iş birliği konusunun Dışişleri Bakanlığı tarafından nasıl ele alındığına ilişkin sorular yöneltilmiş olup, Dışişleri Bakan Yardımcısı Nuh Yılmaz tarafından bu sorulara ilişkin verilen cevapta,

Türkiye'nin bu anlaşmalarda BM şartına uygun hareket ettiği ve Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşmeler ve yükümlülükler uygun şekilde bunları icra ettiği, Türkiye'nin muhataplarının meşru hükümetler olduğu ve meşru hükümetler dışındaki herhangi bir devlet dışı aktörle herhangi bir ilişkiye girilmediği ve herhangi bir şekilde muhatap alınmadığı, yapılan çalışmaların büyük oranda uluslararası barışa ve güvenliğe katkı unsuru olacak şekilde gerçekleştiği,

Afrika özelinde, bölgesel dengelerden ve bölgenin tarihinden kaynaklanan birtakım istikrarsızlıkların ve ulus devlet oluşumu ile ilgili sorunların yaşanmasından dolayı Türkiye olarak büyük oranda o ülkelerin kendi kendine yetebilecek, kendi güvenliğini sağlayabilecek ve kendi ülkesiyle ilgili kendi kararlarını verebilecek şekilde siyasi pozisyonlanmasına göre bu anlaşmaları icra etmeye dönük çalışmalar yapıldığı ve yerel aktörleri güçlendirici ilişkiler gerçekleştirilmeye çalışıldığı,

ifade edilmiştir.

Savunma sanayii iş birliği konusunun bir ticari konu olmanın çok ötesinde aslında siyasi bir konu olduğu, Türkiye'nin bölge politikası bakımından da önemli bir konu olduğu,

Türk savunma sanayisinin, ortaya koyduğu teknoloji gücü, üretim gücü, küresel ihracattan aldığı pay ve savunma sanayi alanında dünyanın en büyük firmalarının yer aldığı şirketler grubuna ülkemizden beş firmanın yer alması vb. göstergeler üzerinden oldukça önemli bir konuma yükseldiği,

Savunma sanayi sektörünün, bu alanda yaşanan yüksek teknolojik gelişmelerle ilişkili olarak diğer sektörlerle de yayma imkân ve kabiliyeti olan bir sektör olduğu,

Başta Afrika olmak üzere Asya, yakın coğrafya, dünyanın pek çok ülkesinin hem Türk savunma sanayi ile iş birliği imkânlarını geliştirdiği hem de ticari faaliyetlerini ciddi anlamda artırdığı, bu kapsamda yapılan bu anlaşmanın son derece etkili, faydalı ve ülkemizin küresel stratejisi açısından ve iş birlikleri açısından da oldukça değerli olduğu,

Bahse konu anlaşmanın hem iki ülke arasındaki ilişkilere hem de savunma sanayimizin gelişimine katkı vereceği,

Afrika’da bir süreden bu yana Türk savunma sanayisine yönelik çok ciddi bir rağbet olduğu, bu tecrübelerden yararlanma konusunda bir eğilimin bulunduğu ve Togo, Nijer, Etiyopya, Fas, Tunus gibi ülkelerin ardından Sierra Leone’nin de savunma sanayimize büyük bir ilgi gösterdiği,

Türkiye’nin, terörle mücadele sahasında kendi millî savunma sanayisi enstrümanlarıyla elde etmiş olduğu terörle mücadele başarısını şimdi Afrika’ya ihraç ettiği,

Afrika kıtasının Boko Haram ve Eş-Şebab gibi terör örgütleri kullanılarak büyük ölçüde istikrarsızlaştırılan geniş bir coğrafya olduğu,

Afrika’nın, kendi terörle mücadele süreçlerini Türk savunma sanayisinin üretmiş olduğu savunma sanayisi ürünleriyle çözme arayışına girmesinin uluslararası ölçekte Türk savunma sanayisinin prestijini artırması bakımından çok kıymetli olduğu,

Türkiye’nin, kendi ülkesi, sınırları, coğrafyasını istikrarlı bir coğrafya hâline getirirken hem kendi çözüm tecrübeleriyle hem de kendi üretmiş olduğu millî silahlarla Afrika’ya istikrar götürdüğü,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere İstanbul Milletvekili Seda Gören Bölük, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ile İstanbul Milletvekili Tuğba Işık Ercan, Teklif ile ilgili özel sözcük olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Ankara	Balıkesir	İzmir
Kâtip	Üye	Üye
<i>Derya Bakbak</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Kürşad Zorlu</i>
Gaziantep	Ankara	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Ceylan Akça Cüpolo</i>	<i>Serhat Eren</i>	<i>Talih Özcan</i>
Diyarbakır	Diyarbakır	Düzce
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>
Elâzığ	Erzurum	Eskişehir

Üye	Üye	Üye
<i>Ali Şahin</i>	<i>Derya Ayaydın</i>	<i>Seda Gören Bölük</i>
Gaziantep	İstanbul	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Yunus Emre</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>	<i>Zafer Sırakaya</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	
<i>Ziya Altunyaldız</i>	<i>Metin Ergun</i>	
Konya	Muğla	
(Bu raporun özel sözcüsü)		

MUHALEFET ŞERHİ

Sierra Leone 1990-2002 yıllarında Devrimci Birleşik Cephe (RUF) ile Liberya Ulusal Yurtsever Cephesi arasında iç savaş yaşandığı ve 100 binden fazla kişi hayatını kaybederken ve 2 milyondan fazla kişi ise yerinden edildiği bir ülkedir. Bugüne kadar Birleşmiş Milletler (BM) tarafından barış için kişi başına en çok harcama yapılan ülkelerden olan Sierra Leone'ye düzenin ve silahsızlanmanın sağlanmasına yardımcı olmak üzere 1999'da 13 bin barış gücü askeri gönderilmiş, 2000 yılında kuvvetler geri çekilmiş ve barışı koruma operasyonları BM'e devredilmiştir.

2023 yılının kasım ayında ülkedeki kışlada bulunan cephaneliğe, hükümetin açıklamasına göre kimliği belirsiz kişilerce, saldırı düzenlendi. Bu girişimler engellendi ve ülkede sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Tüm bu olayların sonrasında Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS), ağustos ayında Sierra Leone'ye 1200 asker gönderme kararı almıştır. Tüm bu olayların ardından, 24 Haziran 2023'te cumhurbaşkanı ve parlamento üyelerini seçmek için ülkede genel seçimler yapılmış ve görevdeki cumhurbaşkanı Julius Maada Bio oyların %56'sını alarak yeniden seçilmiştir.

Ülke, elmas bakımından çok zengin olmasına rağmen sömürgeci devletler ve iç savaş yüzünden halk aşırı yoksullaşmıştır ve BM Gıda ve Tarım Örgütü, 2023'ün farklı zamanlarında yapılan tahminlere göre, Sierra Leone nüfusunun %78'i gıda güvensizliği yaşamakta ve hanelerin %20'si şiddetli gıda güvensizliği içindedir.

Türkiye son beş yıllık dönemde silah ihracatını yüzde 106 oranında artırarak ihracatını yaklaşık iki katına çıkararak ve dünyanın en büyük 11'inci silah ihracatçısı konumuna gelmiştir. Bu verilerde dikkat çeken unsur ise Türkiye'nin 54 ülkeden oluşan Afrika kıtasının 48 ülkesini kapsayan Sahra Altı Afrikası'na en çok silah tedarik eden dördüncü ülke olmasıdır. Buna ek olarak Afrika ülkelerinin dünya standartlarına göre askeri harcamaları da giderek artmaktadır. Türkiye'de gelişen savunma sanayi şirketlerinin hedef pazarlarının başında Afrika kıtasının gelmesi, sınır güvenliği, askeri araç elektroniği, silahlı ve silahsız drone sistemleri üreten şirketlerin Afrika'ya yönelmesini ülke halkları için tehlikeli bulmaktayız.

Uluslararası Af Örgütü'nün yakın zamanda yayımladığı, 18 Mart 2024 tarihinde, açıklamada Somali'de Türkiye dronları ile desteklenen askeri operasyonlar sırasında gerçekleştirilen ve 23 sivilin öldürülmesine yol açan iki saldırının savaş suçu olarak soruşturulması gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu anlaşmaya göre müşterek üretilecek savunma sanayi ürünleri üçüncü ülkelere satışı da amaçlanmaktadır. Açıklamada 23 sivilin ölümüne yol açtığı iddia edilen dronlar direk Somaliye satılmış olmasa bile bu gibi anlaşmalar ile üçüncü ülkelere satılması ihtimali Somali örneğindeki gibi savaş suçuna alet/neden olabilmektedir.

Tüm bunlardan hareketle ülkenin ekonomik ve siyasal halinin güçlendirilmesi için destek olunmalıdır. Demokratik kurumlarının güçlendirilmesi, demokratik, çoğulcu ilkeleri benimseyen toplumsal anlayışın hâkim kılınmasını sağlayacak politikaların üretilmesi ve bir an demokratik bir yönetime sahip olması gerekmektedir. Fakat böylesi savunma sanayii iş birliğine dayalı anlaşmalar, ülkenin ulusal güvenliğini sağlamaktan uzak olmakla birlikte darbelerin devamına da kapı aralayacaktır. Bu sebeple bu anlaşmaya **şerh düşüyoruz**.

Serhat Eren
Diyarbakır

Ceylan Akça Cüpolo
Diyarbakır

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
SİERRALEONE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA SANAYİİ İŞ BİRLİĞİ
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 5 Kasım 2020 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İş Birliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
SİERRALEONE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA SANAYİİ İŞ BİRLİĞİ
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

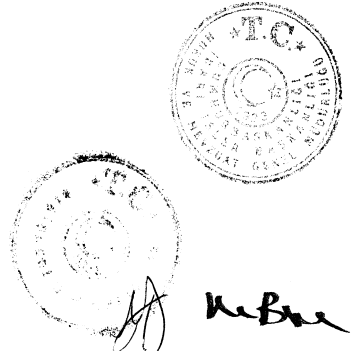
MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
SIERRA LEONE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SAVUNMA SANAYİİ İŞBİRLİĞİ
ANLAŞMASI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
SIERRA LEONE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SAVUNMA SANAYİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle her biri “Taraflar” ve müştereken “Taraflar” olarak adlandırılacaktır);

Karşılıklı yarar ve hak eşitliği ilkeleri temelinde, geliştirilecek ve güçlendirilecek olan dostluk ve işbirliği ilişkilerinin, dünya barışı ve güvenliğine olduğu kadar iki ülkenin ortak çıkarlarına da katkıda bulunacağını vurgulayarak,

Modern savunma ve güvenlik sistemlerine ilişkin bilimsel ve teknik kabiliyetlerini kullanarak savunma sanayi işbirliğini geliştirme isteklerini belirterek,

Karşılıklı saygı ile mütakabiliyet esaslarına bağlı kalarak, aşağıdaki konularda anlaşmaya varmışlardır:

**MADDE I
AMAÇ**

İşbu Anlaşmanın amacı; Taraflar arasında, savunma ürün ve hizmetlerinin geliştirilmesi, üretimi, tedariki, idamesi ve ilgili teknik ve lojistik destek alanlarında, etkili bir işbirliği ile Tarafların savunma sanayi kabiliyetlerini geliştirerek, savunma sanayi alanında işbirliği sağlamaktır.

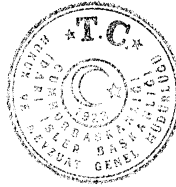
**MADDE II
KAPSAM**

İşbu Anlaşma; taraflar arasında ya da tarafların uygun görecekları resmi ya da özel kuruluşlar arasında, savunma sanayi alanında karşılıklı işbirliği faaliyetlerinin esaslarını kapsamaktadır.

**MADDE III
TANIMLAR**

1. “Anlaşma”; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasını ifade eder.
2. “Savunma Sanayi Ürün ve Hizmetleri”; savunma ve güvenlik için kullanılan her türlü silah, araç, gereç, sistem ve platformları, bunların yedek parçaları, alt sistemleri ve bunlara ilişkin her türlü eğitim ve danışmanlık hizmetlerini ifade eder.

2

3. "İşbirliği"; Tarafların kendi ilgili yasalarına ve düzenlemelerine uygun olacak şekilde mütakabiliyet esasına dayalı olarak bu Anlaşmanın amaçları için üstlendikleri faaliyetleri ifade eder.
4. "Gönderen Taraf"; Ev Sahipliği Eden Tarafın ülkesine bu anlaşmanın amaçları doğrultusunda personel, malzeme ve teçhizat yollayan Tarafı ifade eder.
5. "Ev Sahibi Taraf"; bu Anlaşmanın uygulanması için Gönderen Tarafın personel, malzeme ve teçhizatını ülkesine kabul eden Tarafı ifade eder.
6. "Misafir Heyet"; bir Tarafın, bu Anlaşmanın uygulanması için karşı Taraf ülkesine gönderdiği sivil ve/veya asker personeli ifade eder.
7. "Üçüncü Taraf"; Tarafların dışındaki herhangi bir kişi, varlık, kuruluş veya herhangi bir ülkenin hükümeti veya herhangi bir devlet veya uluslararası kuruluş veya bunların yasal temsilcilerini ifade eder.
8. "Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları"; Güncel evrensel anlaşma ve normlardan doğan fikri ve sınai mülkiyet haklarını ifade eder.
9. "Komisyon"; Taraflarca bu Anlaşma icrasını yerine getirmek için oluşturulan grubu ifade eder.
10. "Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler"; kişinin anne, baba ve çocukları olarak kastedilen 1. Derece yakınlarını ifade eder.

MADDE IV İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar savunma sanayi ile ilgili olarak aşağıdaki alanlarda işbirliği yapacaklardır:

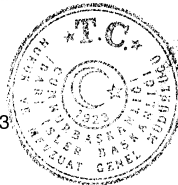
1. Tarafların; güvenlik kuruluşlarının ihtiyacı olan her tür savunma sanayii ürün ve hizmetinin doğrudan tedariki, geliştirilmesi, üretilmesi, üçüncü taraflara satılması,
2. Envanterde bulunan sistem ve platformların bakımı/ıdamesi/modernizasyonu,
3. Taraflar arasında teknoloji transferi ile her tür eğitim işbirliği ve belge alışverişi,

MADDE V UYGULAMA ESASLARI

1. İşbu Anlaşmanın yürütülmesine ve uygulanmasına ilişkin detaylar, Tarafların iç hukuklarında öngörülen onay süreçlerine tabi olacak ve işbu Anlaşma hükümlerine uygun olan tamamlayıcı ve uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve sözleşmeler ile tanımlanacaktır.
2. Esas olarak, Taraflar sadece kendi savunma sanayileri ile ilgili konularda işbirliği yapacaklardır. Üçüncü Tarafların ilgi sahasına giren konuların işbirliğine dâhil edilmesi Taraflar arasında karşılıklı mutabakat ile mümkün olacaktır.

12

3

MBM

MADDE VI YETKİLİ MAKAMLAR

Bu Anlaşmanın uygulanması için yetkili makamlar;

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti için: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı
- Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti için: Sierra Leone Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı'dır.

MADDE VII YETKİLİ BİRİMLER

1. Türkiye tarafında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı heyetine, Başkan Yardımcısı veya Başkan'ın yetkilendireceği bir temsilci; Sierra Leone Cumhuriyeti heyetine ise Savunma Bakanı veya Bakan'ın yetkilendireceği bir temsilci başkanlık edecektir.
2. SSI Toplantılarını ve bu kapsamdaki diğer çalışma ziyaretleri ve etkinlikleri düzenlemek ve koordine etmekle görevli temas noktaları;
 - Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı Uluslararası İşbirliği Daire Başkanlığı,
 - Sierra Leone Cumhuriyeti Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı'dır.
3. Gerekğinde Komisyona, her bir Tarafın Silahlı Kuvvetleri, kurumları ve savunma sanayi firmalarından uzman personel dâhil edilebilecektir.
4. Yetkili birimler: Madde 4'te tanımlanmış işbirliğinin tespit edilmesinden, gerçekleştirilmesine kadar olan tüm süreçleri karşılıklı mutabakat ile icra ederler. Bunun için gerekirse kendi ülkelerindeki kamu görevlisi, akademik personel, askeri personel ve yerli şirket yetkilileri ile koordinasyonu yürütürler.
5. Komisyon müşterek olarak mutabık kalınan tarihlerde dönüşümlü olarak toplanacaktır.
6. Komisyon, bu Anlaşmanın yorumlanmasından ve uygulanmasından doğacak uyuşmazlıkları, görüşmeler suretiyle XVII'inci Madde uyarınca çözüme kavuşturacaktır.

MADDE VIII FİKRİ VE SİNAİ MÜLKİYET HAKLARININ KORUNMASI

1. Tarafların Fikri ve Sinaî Mülkiyet Hakları, kendi sınırları içinde üretim hakları, üretim lisansının verilmesi, Üçüncü Tarafılara satış, ortak projeler çerçevesinde gerçekleştirilen buluşlar ve yeni ürünlere ait patentlerin korunması ve teknoloji transferiyle ilgili hak ve yükümlülükleri; her bir proje için ayrı ayrı belirlenecektir. Taraflar, ulusal mevzuatları ve taraf oldukları uluslararası anlaşmalar çerçevesinde, bu Anlaşma dâhilinde oluşturulacak ve devredilecek fikri sinai mülkiyet haklarının etkin bir şekilde korunmasını sağlayacaklardır. İşbu Anlaşma bağlamında, fikri mülkiyet kavramı 14 Temmuz 1967'de Stokolm'de imzalanmış olan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nü Kuran Anlaşma'nın 2 inci maddesinde tanımlandığı şekilde anlaşılacaktır.

MB

4

Handwritten signature and stamp.

2. Bu Anlaşmadaki hiçbir hüküm, Taraflardan birine ya da bir Üçüncü Tarafa ait olan mevcut ya da Gizlilik Dereceli Bilgi ile bağlantılı olarak edinilmiş Fikri veya Sınai Mülkiyet Haklarına konu bilginin, sahibinin özel yazılı izni alınmaksızın, kullanılması, mübadelesi ya da açıklanması için bir yetki ya da izin olarak kabul edilmeyecektir.
3. Taraflar bu Anlaşma çerçevesinde diğer bir Tarafça verilen bütün malzeme, ürün ve bilginin yeniden üretimi, kopya edilmesi, kullanılması veya dağıtılması ile ilgili fikri ve sınai mülkiyet haklarına ve diğer sınırlamalara riayet edeceklerdir.
4. Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarının korunmasına ilişkin Anlaşma ile oluşturulan yükümlülükler işbu Anlaşmanın sona ermesinden sonra da uygulanmaya devam edecektir.

MADDE IX GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ, BELGE VE MALZEMENİN KORUNMASI

1. Taraflar, aşağıdaki tabloda gösterilen gizlilik derecesi seviyelerinin eş değerliğini ve gizlilik derecesi seviyelerine uygunluğunu kabul ederler:

TÜRKÇE:
ÇOK GİZLİ
GİZLİ
ÖZEL
HİZMETE ÖZEL
TASNİF DIŞI

İNGİLİZCE:
TOP SECRET
SECRET
CONFIDENTIAL
RESTRICTED
UNCLASSIFIED

2. Taraflar; karşılıklı işbirliğinin bir sonucu olarak üretilen ya da transfer edilen Gizlilik Dereceli Bilginin korunması için kendi ulusal kanunları ve bu Anlaşma uyarınca gerekli tüm tedbirleri alacak ve bu tür bilgiyi de en azından kendi Gizlilik Dereceli Bilgisini korudukları eş değer güvenlik seviyesinde korumayı sağlayacaklardır.
3. Alan Taraf, Gizlilik Dereceli Bilgiyi veren Taraftan yazılı ön izin almaksızın bir Üçüncü Tarafa ya da kendi sitesindeki diğer kurum/kuruluşa transfer etmeyecektir.
4. Gizlilik dereceli bilgilerin korunması ve bunların ifşasının önlenmesine ilişkin Anlaşma ile oluşturulan yükümlülükler işbu Anlaşmanın sona ermesinden sonra da uygulanmaya devam edecektir.
5. Tarafların karşılıklı işbirliği sürecinde üretilen bilgiye verilecek gizlilik derecesi, sadece karşılıklı onay ile belirlenecek, değiştirilecek veya iptal edilecektir. Bu tür bilgiye verilecek gizlilik derecesi konusunda anlaşmaya varılamazsa, Taraflar, herhangi biri tarafından önerilen daha yüksek seviyeyi kabul edeceklerdir.
6. Gizlilik Dereceli Bilginin ihlal edilmesi veya ihlal şüphesinin bulunması veya bu tür bilginin yetkisiz bir kişiye açıklanması hâlinde, ihlal veya açıklanmanın olduğu veya olmuş olabileceği yerdeki Taraf, kendi ulusal yasalarına ve düzenlemelerine uygun olarak gerekli tüm tedbirleri alacak ve bu durum ile alınan tedbir ve sonuçları hakkında diğer Tarafı derhal bilgilendirecektir.
7. Özel, Gizli ve Çok Gizli bilgi ve belgelerin ne şekilde transfer edileceği her bir durum için ayrı ayrı, karşılıklı mutabakatla belirlenecektir.

Handwritten signature and initials MBND

MADDE X
TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN
DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Anlaşmanın hükümleri, her bir ülkenin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan doğan taahhütlerini etkilemeyecek ve diğer devletlerin meşruiyetlerine, çıkarlarına, güvenliklerine ve ülke bütünlüklerine karşı kullanılmayacaktır.

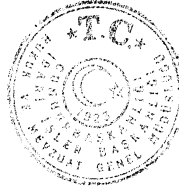
MADDE XI
HUKUKİ HUSUSLAR

1. Misafir Heyet ile Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler; giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Ev Sahibi Taraf topraklarında bulundukları sürece Ev Sahibi Tarafın yürürlükteki yasalarına, düzenlemelerine ve cezai yargısına tabi olacaklardır. Ev Sahibi Tarafın yargı yetkisinin uygulandığı ve hüküm içeriğinin Gönderen Tarafın mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngördüğü hallerde, her iki Tarafın mevzuatında yer alan bir ceza türü uygulanacaktır.
2. Ev Sahibi Taraf, Misafir Heyet veya Bakmakla Yükümlü Olunan Kişilerden herhangi birinin gözaltına alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Tarafı derhal durumdan haberdar edecektir.
3. Misafir Heyet veya Bakmakla Yükümlü Olunan Kişilerden herhangi birinin Ev Sahibi Tarafta yasal bir soruşturmaya veya yargılamaya muhatap olması durumunda, bu kişi Ev Sahibi Taraf vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olacaktır.
4. Ev Sahibi Tarafın kanunlarını ihlal etmeleri durumunda, Misafir Heyet faaliyetlerine Madde VI'da belirtilen Yetkili Makamlarca son verilebilecektir.
5. Gönderen Taraf, Misafir Heyet üzerindeki münhasır disiplin yargı yetkisini, Ev Sahibi Tarafın ülkesinde muhafaza eder.

MADDE XII
İDARİ KONULAR

1. Misafir Heyete, bu Anlaşmada belirlenmiş olanlar veya bu Anlaşma uyarınca imzalanacak tamamlayıcı ve uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler ile belirlenecekler dışında görevler verilmeyecektir.
2. Ev Sahibi Taraf, lüzumlu hallerde, bu Anlaşmada belirtilen faaliyetlerin icrası için gerekli teçhizatı sağlamaya çaba gösterecektir.

MA

MBM

MADDE XIII MALİ KONULAR

1. Anlaşma kapsamında yapılacak ziyaretlerde, ev sahibi ülkenin ülke içi ulaşım ile imkân olması durumunda konaklama hizmeti sağlaması genel ilke olacaktır.
2. Faaliyetlerin ücretsiz olarak veya cari veya indirilmiş fiyatlar karşılığında düzenlenmesine mevzuatı çerçevesinde Ev Sahibi Taraf karar verecektir.
3. Misafir Heyet, Ev Sahibi Tarafı kesin olarak terk ederken kendi borçları ile Bakmakla Yükümlü Olunan Kişilerin borçlarını tamamen ödemekle mükelleftir.
4. Misafir Heyet ve Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler, giriş, kalış ve çıkışları süresince, Ev Sahibi Tarafın yürürlükteki vergi mevzuatına tabi olacaklardır.

MADDE XIV DİĞER HUSUSLAR

1. Gönderen Taraf, gerekli gördüğü zaman, personelini geri çağırma hakkını saklı tutar. Ev Sahibi Taraf, böyle bir talep alır almaz, personelin dönüşü için bütün tedbirleri alacaktır.
2. Bir Misafir Personelin veya Bakmakla Yükümlü Olunan Kişilerden birinin ölümü halinde, Ev Sahibi Taraf, Gönderen Tarafı bilgilendirecek, cenazeyi ülkesindeki en yakın uluslararası havaalanına nakledecek ve sevk edilene kadar uygun sıhhi koruma tedbirlerini alacaktır.

MADDE XV ZARAR / ZİYAN VE TAZMİNATLAR

1. Misafir Personel ve Bakmakla yükümlü olunan kişilerin sebep olduğu her türlü zarardan gönderen taraf sorumlu olacaktır.
2. İşbu Anlaşmanı uygulanması esnasında kişilere, mallara ve çevreye verilen zarar ve ziyanlarda üçüncü şahıs talepleri de dâhil, Ev Sahibi ülke kanunları uygulanacaktır.
3. Kasıt veya ağır ihmal bulunmadıkça Taraplardan her biri, resmi görevin icrası esnasında; mallara ve çevreye verilen zarar veya ziyan ile personelin yaralanması veya ölümü hallerinde birbirinden tazminat talep etmeyecektir.

MADDE XVI GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir Heyet ile Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler, Ev Sahibi Tarafın ülkesinde, yabancılara ilişkin kurallara tabi olacaktır.
2. Misafir Personel ile Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler, Ev Sahibi Tarafın ülkesine giriş ve çıkışlarında Ev Sahibi Tarafın mevzuatında öngörülen pasaport ve gümrük prosedürlerine tabi olacaktır. Bununla birlikte, Ev Sahibi Taraf, mevzuatı çerçevesinde gerekli idari kolaylıkları sağlayacaktır.

MADDE XVII UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

1. Taraflar, bu Anlaşmanın yorumlanmasından ve uygulamasından doğacak uyuşmazlıkları, görüşmeler suretiyle çözüme kavuşturacaklardır. Uyuşmazlıkların çözümü sürecinde Taraflar yükümlülüklerini yerine getirmeye devam edecektir.
2. Şayet uyuşmazlık Komisyonda ele alınışını izleyen 90 gün içinde çözülemezse, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı ve Sierra Leone Cumhuriyeti Savunma Bakanı seviyesinde ele alınacaktır. Bu seviyede de çözüm sağlanamazsa, Anlaşma öngörülen fesih usulüne uygun olarak feshedilebilecektir.

MADDE XIII DEĞİŞİKLİK

1. Taraflardan her biri gerektiğinde bu Anlaşmanın değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini diplomatik yollarla önerebilir.
2. Üzerinde mutabık kalınan değişiklikler, bu Anlaşmanın yürürlüğe girişini düzenleyen XIX'inci Maddedeki usul uyarınca yürürlüğe girecektir. Bütün değişiklik ve gözden geçirmeler yazılı olarak yapılacaktır.

MADDE XIX ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

İşbu Anlaşma, Tarafların, onay ve yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE XX YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma başlangıç itibarıyla 2 yıl geçerliliğini korur ve taraflardan biri tarafından feshedilmedikçe yenilenir.
2. Bu Anlaşmanın gözden geçirilmesinde veya değişiklik yapılmasında veya bir uyuşmazlığın çözümünde Taraflar arasında mutabakat sağlanamazsa Taraflardan her biri bu Anlaşmayı diplomatik yollardan iletilen yazılı bir bildirim ile sona erdirebilecektir. İşbu Anlaşmanın feshi, bildirimin alınmasından 90 gün sonra hüküm doğuracaktır.
3. Fesih hükümleri bu Anlaşmanın feshinden önce kararlaştırılmış ve başlatılmış olan proje, program ve sözleşmenin uygulanmasını etkilemeyecektir.

**MADDE XXI
METİN VE İMZA**

1. Bu Anlaşma Türkçe ve İngilizce dillerinde her biri aynı derecede geçerli olmak üzere iki asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. Yorum farklılığı halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.
2. Bu Anlaşma, kendi Hükümetlerince gerektiği gibi yetkilendiren ve altında imzaları bulunan kişiler tarafından 5 Kasım 2020 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA**

**SIERRA LEONE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA**

İMZA :

İMZA :

İSİM : Prof. Dr. İSMAİL DEMİR

İSİM : (Emekli) MUANA BRIMA
MASSAQUOI

UNVAN : Savunma Sanayii Başkanı

UNVAN : Savunma Bakan Yardımcısı

